

Ábyrgdarloysi sum samfelagsskipan?

Erhard Joensen

Valevni fyri Sambandsflokkinn

Eg fari í hesari greinini ikki at vísa á skurkar ella leggja einstakar persónar undir at misrøkja sínar skyldir. Hetta er meira ætlað sum ein hugleiðing yvir, hvussu ábyrgdar-prinsippið verður viðfarið av okkara politisku skipan, og um hendan skipanin í heila tikið er nøktandi og brúkilig til at verja tann, sum í síðsta enda skal gjalda, nevnliga; tann vanliga føroyska skattgjaldaran.

Her hugsi eg serliga um byggimálina Glasir og H-bygningin, ið eru rættuliga tíðarbærir.

At hava ábyrgd er altíð subjektivt, tí hvørjum hevur tú ábyrgdina av og hvørjum ábyrgdast tú yvirfyri og hvussu útynnir tú tína ábyrgd, og hetta persónliga ella við útdelegering. Í hesum fòrinum snýr tað seg um

politikarar og embætismenn.

Bæði politikarin og embætisfólkini hava ábyrgd yvirfyri føroyska fólkinum, tí tey eru antin beinleiðis vald ella sett til at ansa eftir skattgjaldarans peningi; at tryggja, at hesin bert verður nýttur sambært fyriliggjandi játtan.

Niðurstøðan í hesum báðum málunum er, at ongin hevur ábyrgdina av, at serliga Glasir endaði sum ein sokallað byggigøla.

Mín pástandur er, at hetta er bluff og mæsn, tí sjálvandi hevur onkur ella okkurt ábyrgdina, tí annars dettur okkara samfelagsskipan sundur og gevur onga meining. Skipanin er bygd á álit og ábyrgd. Onki annað er nøktandi fyri fólkið.

Tað er undranarvert, at landsins leiðsla ikki enn hevur staðfest eina ábyrgd eitt ella annað stað, antin í umsitingini, í politisku skipanini ella í sjálvari umsitingarligu skipanini. Fjølmiðlarnir hava umrøtt bæði málini nógv, men serliga undranarvert er tað, tá ið hugsað verður um, hvussu okkara umsitingarliga skipan og rættarskipan eru samansettar.

Rættarskipanin:

Okkara rættarskipan er bygd á, at tað er borgarans skylda at kunna seg um øll hugsandi og óhugsandi viðurskiftir, ið viðvíkja einum sjálvum, tvs. landsins lógir og kunngerðir.

Ongin borgari kann koma til rættarskipanina og siga: "hatta visti eg tí-

verri ikki av", og so vænta, at rætturin gevur honum viðhald í hansara uppáhaldi í t.d. einum skattamáli, og harvið heldur hannuttanfyrri ábyrgd fyri sínum gerðum.

"Eg visti ikki av, at eg skuldi geva hatta upp" ella "Eg visti ikki av, at eg skuldi gjalda Meirvirðisgjald" ella "Eg visti ikki av, at eg ikki kundi trekkja hatta frá". Og soleiðis kundu vit hildið áfram í tað óendaliga.

Grundreglan er altso, at vit sjálvi hava ábyrgdina av, at vera vitandi um landsins lógir og kunngerðir. Bert í heilt serligum fòrum kunnu vit skjóta okkum inn undir regluna, at "Vit vóru í góðari trúgv".

Hvat so við Landsumsitingini:

Grundgevingin fyri, at stjórar hjá tí almenna fáa relativt høgar lønir er, at tey hava so stóra ábyrgd. Tey hava evstu og fulla umsitingarliga ábyrgd av tí starvsøkið og stovnið, ið tey vara av. Í sjálvum stjóraheitinum liggur eisini implicit tign og ábyrgd. Ábyrgd og yrkiskønleiki eru fundamentini undir umsitingarligu skipanini, tí tað er tað sum krevst fyri, at vit sum borgarar kunnu hava álit á skipanina og kenna okkum trygg.

Men tey kunnu eftir øllum at døma pástanda, at tey ikki vita um støðuna og harvið sleppa undan ábyrgdini.

Hvat so við politikaranum:

Landsstýrisfólkini útdelegera eftirlitsskyldina til síni embætisfólk. Hetta

inniber tó ikki, at landstýrisfólkini kunnu frásiga sær ábyrgd. Landsstýrisfólkini hava fulla politiska ábyrgd av økinum - eisini um tað vísir seg, at embætisfólk teirra ikki røkja sínar uppgávur til fulnar. Her er ábyrgdin altso rættiliga tilskilað.

Og tað er ikki av ongum; tað er fyri at verja okkum borgarar. Tv.s. at landstýrisfólkini kunnu ikki snúgva sær undan ábyrgdini við grundgevingini, at "tey ikki vistu av støðuni". Tey hava tað politisku ábyrgdina.

Løgmaður hevur so eftirlitsskyldina við landsstýrisfólkunum. Hann hevur í hesum fòrinum fingið gjørt eina lögfrøðiliga kanning av embætisfòrsluni hjá tveimum aðalstjórum. Niðurstøðan er, at tey ikki hava ábyrgdina av meirnýtisluni. Sostatt gevur løgmaður Føroya fólki boð um, at ...

Um ein meirnýtisla á 100-200 milli-ónir fer fram í almennu skipanini hevur ongin ábyrgdina, hóast fleiri fólk starvast við, at hava eftirlit við júst hesum. Hetta fær ongar avleiðingar fyri nakran Uttan skatta-borgaran.

Vit hava við øðrum orðum innført eina nýggja samfelagsskipan í Føroyum, sum eitur ábyrgdarloysið.

Og hon má so vera galdandi fyri øll í samfelagnum, tí vit kunnu ikki gera mun á borgarunum í landinum. Ella kunnu vit?

Eg ætli mær í øllum fòrum at taka ábyrgd, um eg verið valdur tann 31 august.

Vinnuliga útbúgvingarøkið mennast

strategiskan útbúgvingarpolitikk innan føroyskt vinnulív!

Hanna Jensen

Útbúgving hevur eitt breitt endamál. Hon er mennandi fyri einstakling og tjóð, men so hevur hon eisini eitt endamál at svara til ein ítøkiligan arbeidsmarknaðartørv.

Tað er sera týðningarmikið, at vit menna føroyskar útbúgvingar út frá hesum breiða endamáli.

Lærlingaøkið

Tí skulu vit halda fram at menna áhugan fyri yrkisútbúgvingum og støðugt styrkja tær fakliga, tøkniliga og viðvíkjandi fjølbroytni. Grundað á trípartasemjuna frá juni 2019 skulu vit halda fast vit góða sambandið, sum er uppbyggt millum partarnar og gera alt tað arbeiðið, sum er avtalað.

Vit skulu endurskoða merkantilu útbúgvingarnar, so vit fáa enn fleiri viðkomandi útbúgvingarleiðir – eg hugsi m.a. um at læra til sölufólk. Innan handverk skulu vit seta í verk ta reinu lærlingaskipanina, stytta skúlskeiðini og virka fyri støðugari lærlingatali.

Sum heild skulu vit seta nýggjar viðkomandi yrksiútbúgvingar í gongd og virka fyri at varðveita og styrkja tey yrki, sum vit hava í Føroyum – ikki minst innan tekstil, har vit hava sterkar fòrleikar í fólkinum, eitt útbúgvingarøki, har vit eiga at stimbra vinnuliga tilvitið, og sum er sera viðkomandi í mun til burðardyggja fremleiðslu og vitan um upprunan hjá toyi, ymiskum

tilfari og vørum.

Høvuðsvinnurnar

Eg vil virka fyri, at vit fáa samskipað betri, tey skeið og útbúgvingarstig, vit longu hava og sum eru viðkomandi fyri fiskivinnu, alivinnu og sjógætisvinnuna annars. Harafturat vil eg menna fleiri útbúgvingartilboð í samstarvi við alivinnuna, fiskivinnuna eins og fiskavirkisvinnuna á landi.

Her er alt at vinna, so tað kann gerast meira dragandi fyri fleiri av okkara ungu at velja sær lærupláss, eins og styttri og longri útbúgvingar, sum eru meira skræddaraseymaðar til okkara tørv umborð á ymiskum fiskiskipum, í ymsu liðunum í alifyritøkunum eins og í fyrirøkum, sum vilja menna og virðisøkja meira í Føroyum og framleiða nýggjar vørur at selja.

Tað er av alstórum týðningi, at tann vitan, sum er í fólkinum innan hesi vinnuøki – kvinnum og monnum, verður dokumenterað og dyrkað.

Eisini innan hægri útbúgving eiga

vit at fara longur við okkara serkunnleika innan hav, fiskivinnu og alivinnu, og ein ætlan skal leggjast fyri hetta saman við øllum avvarðandi: Fróðskaparsetri Føroya, øðrum viðkomandi útbúgvingar- og granskingarstovnum og saman við vinnugeirunum.

Ferðavinna og tænaðstúvinnu

Vit skulu hava egna nýggja lóg um sokallað "erhvervsakademi" sum karm um styttri hægri nám í Føroyum. Innan hetta útbúgvingarøkið fáa vit tørv á enn fleiri og betri útbúgvingartilboðum innan ferðavinnu og aðrar tænaðstúvinnur – ikki minst, nú eitt aðalmál í ferðavinnuætlanunum landsins er dygd heldur enn nøgd, og nú okkara matstovuvinna fer upp í hægstu hæddir.

Framsókn er til val uppá boðskapin "Eitt framkomið og væl lært fólk"

Vel strategiskan útbúgvingarpolitikk innan føroyskt vinnulív!

Tú finnur meg á lista F

